

AKTUEL ÆLDREPOLITIK

Landsbestyrelsesmøde, marts 2020

Ældre@Sagen

MARTS
2020

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Normeringer på danske plejecentre

VIVE - Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd – offentliggjorde i februar en undersøgelse af normeringen på danske plejecentre. Undersøgelsen er foretaget på vegne af Ældre Sagen og FOA og er en opfølgning på en lignende undersøgelse fra 2017. Undersøgelsen dokumenterer, at der – ligesom i 2017 – er store forskelle på normeringerne; både mellem dag-, aften- og nattevagt generelt, men ligeledes mellem de enkelte plejehjem og kommuner. Som eksempel kan nævnes, at der på plejehjem med den bedste normering om natten, er en medarbejder til otte beboere – og omvendt er der eksempler på en medarbejder til 41 beboere. En forskel på mere end 400 pct.

Undersøgelsen fra VIVE dokumenterer i øvrigt, at kun 16 pct. af forskellen i normeringen kan forklares med henvisning til antallet af beboere med en demenssygdom. Dermed kan forskelle i beboernes helbredstilstand ikke bortforklare de store forskelle i normeringen.

Emnet har fået stor opmærksomhed i medierne, hvor Ældre Sagen især har kommenteret på det urimelige i så stor ulighed. Herunder har vi understreget, at det ikke må være postnummer eller tilfældigheder, der afgør, hvilken pleje man får.

Plejeboliggaranti overskrides

En ældre kvinde har i Hillerød Kommune ventet 4½ måned på en plejebolig, efter hun er blevet visiteret og opskrevet på den generelle venteliste. Dette er i uoverensstemmelse med plejeboliggarantien, som tilskriver, at kommunen skal tilbyde en plejebolig senest to måneder efter, at kommunen har konstateret den ældres behov for en bolig. Eksempler som dette bekræfter Ældre Sagens opfattelse af, at antallet af plejeboliger ikke står mål med behovet; mens antallet af 80+årige er steget massivt de seneste 10 år, er antallet af plejeboliger nærmest stagneret. Og selvom høj alder i sig selv ikke er lig med behov for en plejebolig, ved vi, at sandsynligheden stiger med alderen.

Ældre Sagen opfordrer derfor kommunerne til at komme på forkant med den demografiske udvikling og få etableret det fornødne antal plejeboliger, så der er boliger nok til ældre med behov for døgnpleje.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Fokus på ældre og sorg

Ældre Sagen har i en serie artikler i landsdækkende presse udtalt sig om temaet ældre og sorg, hvor vi bl.a. har givet råd og vejledning til, hvordan man støtter et ældre menneske, der har mistet. Ældre Sagen har i den forbindelse gjort opmærksom på, at ældres sorg ofte bliver bagatelliseret eller negligeret, hvilket kan have både fysiske og mentale konsekvenser for den enkelte. I værste fald kan en overset sorg lede til komplicerede sorgforløb med øget risiko for depression, posttraumatisk stress og somatiske problemer.

Plejhjemslæger

I 2016 afsatte den daværende regering og de øvrige partier i satspuljekredsen 100 mio. kr. til at indfase plejhjemslæger på alle landets plejecentre over fire år. Efter implementeringsperioden er slut, er faste læger i dag fuldt implementeret i 35 kommuner. 48 kommuner har tilknyttet plejhjemslæger på omkring 50 pct. af plejecentrene.

I pressen har Ældre Sagen beklaget, at der ikke er flere kommuner, der er helt i mål, da der er åbenlyse fordele ved ordningen: Faste plejhjemslæger giver behandlingskvaliteten et gevaldigt løft - indlæggelser reduceres, og unødvendigt medicinforbrug nedbringes markant.

Ældre Sagen er nervøse for, at udbredelsen vil stagnere eller direkte gå den forkerte vej, hvis ikke der fortsat er politisk fokus på, at plejhjemslæger skal udbredes til alle plejhjem. Arbejdet med at udbrede ordningen bør fortsætte i kommunerne, selvom der ikke længere er finansiering via satspuljen. Kommunerne efterspørger yderligere midler til såvel implementering som drift. Ældre Sagen mener, at kommunerne selv bør prioritere bevillinger til at fortsætte ordningen på grund af de langsigtede fordele ved ordningen.

Udbredelsen af plejhjemslæger bør ligeledes være et politisk fokusområde i regeringens kommende sundhedsaftale og i samarbejdet mellem kommuner og regioner.

Fejl i medicinhåndteringen på plejhjem

Gang på gang giver Styrelsen for Patientsikkerhed påbud til plejecentre på grund af fejl og mangler i medicinhåndteringen. Ældre Sagen har i den forbindelse udtalt sig om

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

vigtigheden af at få styr på medicinsikkerheden. Rod i medicinskabet kan have fatale konsekvenser for i forvejen svækkede ældre på plejecentre. For at sikre en god medicinsikkerhed er det blandt andet afgørende med udbredelse af plejehjemslæger, viden og respekt for vigtigheden af god medicin håndtering samt ledelsesmæssigt fokus på området.

Tyverier i ældreplejen

I forbindelse med en konkret tyverisag indenfor hjemmeplejen har der været et par radioudsendelser om dette tema. Ældre Sagen er her blevet bedt om at kommentere på forhold omkring sikkerhed mod tyverier fra hjemmehjælpsmodtagere, eksempelvis om indhentelse af straffeattester og referencer på personer, som ansættes indenfor hjemmehjælpsområdet. Her har vi understreget, at det bør være lovpligtigt at foretage begge dele forinden ansættelse af personale indenfor området.

I 2040 vil hver fjerde dansker være over 65 år

Der har i flere medier været bragt tal omkring befolkningssammensætningen i Danmark i år 2040. Her vil ca. hver fjerde være over 65 år. Ældre Sagen har her fremhævet, at der vil skulle sættes flere midler af til udgifter på sundheds- og ældreområdet, og at midlerne findes på grund senere tilbagetrækning.

Pårørende skal tage imod hjælp

Ældre Sagen har i pressen givet udtryk for, at det er vigtigt, at pårørende søger og får hjælp. Som pårørende kan man risikere at stå i en situation, hvor livet ændrer sig drastisk, når ægtefællen bliver syg. Forholdet mellem to ægtefæller kan ændre sig en del. Nogle oplever, at omgangskredsen trækker sig, når der opstår sygdom. Det er derfor vigtigt at få hjælp til at gennemskue, hvilke tilbud ens kommune har, og sige ja tak til at få hjælp fra fx en pårørendevejleder. Det er også hjælpsomt for mange at deltage i en pårørendegruppe, hvor man møder andre i samme situation.

Pårørende har dårlig samvittighed

I forbindelse med Ældre Sagens og Codans kampagne for at bekæmpe ensomhed har en undersøgelse, som Voxmeter har gennemført for Ældre Sagen, peget på, at mange voksne børn har dårlig samvittighed og føler ansvar for, at deres forældre føler sig ensomme. Ældre Sagen har i pressen givet udtryk for, at voksne børns dårlige samvittighed er tegn på, at de føler ansvar for deres forældre, men at de ofte er presset

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

på tid. Det er positivt at tale om ensomheden, og der kan være god hjælp at hente hos Ældre Sagen, der tilbyder mange former for fællesskaber og har en velfungerende besøgstjeneste.

National ensomhedsstrategi

Ældre Sagen er gået sammen med Røde Kors i et fælles initiativ omkring etablering af en national strategi for ensomhedsbekæmpelse. Initiativet har været omtalt i flere medier, herunder har man i Altinget bragt en længere artikelrække om temaet. Hensigten med den nationale ensomhedsstrategi er at få skabt et bredt fokus på, hvordan ensomhed bekæmpes med involvering på mange niveauer og ressortområder i Danmark. Det drejer sig såvel om involvering af flere ministerielle områder som involvering af civilsamfund, virksomheder og offentlige myndigheder.

Ældre Sagen og Røde Kors havde påtænkt at afholde en fælles konference om ensomhed på Christiansborg den 1. april med blandt andet tilsagn fra statsminister Mette Frederiksen om deltagelse. Konferencen er grundet den nuværende situation blevet udsat på ubestemt tid.

Borgergruppen TAAGF ønsker al modregning i folke- og førtidspension afskaffet. Ældre Sagen støtter ikke forslaget men er i konstruktiv dialog med gruppen

Gruppen bag borgerforslaget om total afskaffelse af gensidig forsørgerpligt (TAAGF) ønsker total afskaffelse af modregning i folke- og førtidspensionen. Borgerforslaget har opnået knap 70.000 underskrifter og er dermed det borgerforslag, der har opnået flest støtter.

Ældre Sagen har mødt kritik over, at vi ikke vil støtte borgerforslaget, både fra deltagere fra gruppen og fra nogle af vores medlemmer. Men Ældre Sagen har truffet en principiel beslutning om ikke at støtte borgerforslag.

Borgerforslaget er nu blevet behandlet i Folketinget og er ved at blive omsat til et beslutningsforslag. På nuværende tidspunkt støttes forslaget så vidt vides af Enhedslisten og Alternativet.

Efter en længere og ikke særlig frugtbar debat om emnet på de sociale medier inviterede Ældre Sagen til et møde med repræsentanter fra gruppen bag forslaget. Vi havde en god og konstruktiv dialog, hvor der blev skabt en fælles forståelse for

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

hinandens holdninger samt afklaring af, hvor der er enighed, og hvor der ikke er. Der var også enighed om at opretholde den gode dialog i den videre proces.

Kort om Ældre Sagens holdning til forslaget

Forslaget går ud på at fjerne al modregning i folke- og førtidspension. Altså i praksis samme pension til alle, uanset ikke blot samleverens økonomiske forhold, men også hvad man selv har af anden indkomst – dvs. i virkeligheden noget langt mere vidtgående end blot at afskaffe gensidig forsørgerpligt. Det ville blive uforholdsmæssigt dyrt for samfundet, og vi synes, det er rimeligt, at der er en vis social profil i pensionsydelse og derfor, at den i et vist omfang er afhængig af ens indkomst. Så dette princip vil Ældre Sagen ikke arbejde for at afskaffe.

Når det kommer til en afskaffelse af princippet om, at samlevers økonomi indgår i beregningen af den enkeltes pension (normalt betegnet som ”gensidig forsørgerpligt”), har mange folkepensionistpar faktisk fordel af, at parrets samlede økonomi ses under ét. Det er, fordi man som par kan udnytte, at man har et fælles bundfradrag, dvs. det beløb af den supplerende indkomst, som friholdes for modregning. Denne mulighed ville forsvinde, hvis folkepensionen blev fastsat fuldstændig individuelt. Det vil derfor være en ulempe for mange folkepensionister (især dem med mindre indkomster), hvis man gør folkepensionen helt uafhængig af samlevers økonomi. Derfor arbejder vi heller ikke for en total afskaffelse af dette princip.

Men vi ser en særlig udfordring for nogle af de økonomisk dårligst stillede folkepensionister. De kan miste retten til ældrecheck, fordi denne ikke bare afhænger af parrets indkomst, men også af deres samlede likvide formue. Formuegrænsen er den samme for et par som for en enlig, og derfor kan økonomisk dårligt stillede pensionister, der ønsker at bo sammen, blive ramt urimelig hårdt som konsekvens heraf. Så vi mener, at der er brug for en ændring på dette punkt.

Vi ser også, at den gensidige forsørgerpligt kan være problematisk for en pensionist, der har en samlever, som ikke er gået på pension endnu, og som har en arbejdsindkomst. Her kan den gensidige forsørgerpligt betyde, at man som par kan opleve, at det økonomiske udbytte af samleverens arbejdsindsats er stærkt begrænset. Det er hverken rimeligt eller hensigtsmæssigt for samfundet, fordi det går ud over lysten til at gøre en ekstra indsats på arbejdsmarkedet. Problemstillingen gælder både

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

folkepensionister og førtidspensionister, men er størst for førtidspensionister. Her mener vi også, at der er brug for ændringer.

Fradragsret for seniormedlemskab af A-kasse

Skattestyrelsen har i et styresignal fastslået, at man efter gældende regler ikke har fradrag for bidrag til seniormedlemskab i en A-kasse, når man er over folkepensionsalderen, fordi man ikke er berettiget til dagpenge.

Ældre Sagen skrev til skatteministeren og beskæftigelsesministeren, da styresignalet kom i høring. Vi ønsker først og fremmest, at de, der fortsætter med at arbejde efter folkepensionsalderen, skal have ret til dagpenge. Herudover fandt vi det helt forkert, at de, der betaler for seniormedlemskab for at have adgang til hjælp fra A-kassen, ikke kan trække bidraget fra.

Skatteministeren svarede positivt på spørgsmålet om skattefradrag, og der bliver nu fremsat lovforslag om, at kontingent for seniormedlemskab er fradragsberettiget med virkning fra 2020.

Ny praksis for kalenderårsmodellen træder i kraft - Ældre Sagen efterlyser vejledning

Ankestyrelsen har afgjort, at den måde, folke- og førtidspension er blevet beregnet på efter overgangen til kalenderårsmodellen i 2015, har været forkert for pensionister, der fx er blevet enlige eller er blevet samlevende i løbet af året. Konsekvensen har været, at der ikke kunne foretages en endelig opgørelse og efterregulering af pensionen for 2017 og 2018 for et stort antal pensionister.

Udbetaling Danmark er nu begyndt at foretage efterreguleringer, men der findes fortsat ikke nogen vejledning fra Beskæftigelsesministeriet om, hvordan beregningen skal foretages, når en pensionist "ændrer livssituation" i løbet af året. De tidligere – nu underkendte regler – var nogenlunde enkle, mens de ny regler er mere komplicerede. Den gældende pensionsvejledning er fra 2007 og er slet ikke ajour med lovgivningen på pensionsområdet. I betragtning af at der udbetales knap 200 mia. kr. om året i pension, er det vigtigt, at der er klare og forståelige regler for administrationen. Det er der efter Ældre Sagens opfattelse ikke i dag.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ældre Sagen har derfor skrevet til beskæftigelsesministeren og bedt om, at der hurtigt udarbejdes en vejledning, som kan sikre fuld klarhed om den nye praksis og sikre, at alle ved, hvordan reglerne skal fortolkes.